

عقرب و عقرب گزیدگی :

عقرب ها بندپایان هشت پای هستند که نیش دردناکی دارد و در برخی موارد ممکن است از نظر بالینی از مارها مهمتر باشند. سم عقرب در زوج غدد واقع در آخرین بند ضمیمه بدن قرار دارد. قسمت دمی مزبور به یک نیش سوزنی و خمیده ختم می شود. در جه سمیت عقرب ها به اندازه و رنگ آنها بستگی ندارد و به عبارت

دیگر اندازه و شکل ظاهری عقرب ها اهمیت پزشکی آنها را تعیین نمی کند. عقرب ها صرفا ممکن است به منظور دفاع از خود انسان را مورد گزش قرار دهند و ذاتا "جانوران مهاجمی نیستند. فعالیت عقرب ها عمدتا در شب و در فصول گرم سال است. هیچ یک از مناطق ایران از نظر پراکندگی عقرب طیف یکنواختی نداشته و تقریبا" در تمام نواحی دیده می شود. نام های عامیانه عقرب های خطرناک و مهم ایران عبارتند از: عقرب گادیوم یا هفت بند (همی اسکور پیوس لپتوروس)، عقرب سیاه (اندر کتو نوس)، عقرب جراره (بو تا کوس ادنتوبوتوس)، عقرب پشمالو (بوتتوس و سیمونوئیدس) و غیره وجود اکثر عقرب های تیره بوتیده و عقرب های جنس جیبی آلا و همی اسکریپوس در نواحی با آب و هوای خشک کشور گزارش شده که شامل مناطق صحرایی، سواحل جنوب، جلگه خوزستان، کویر های داخلی می باشد.

عقرب گزیدگی :

عقرب گزیدگی یکی از معضلات بهداشتی - درمانی در بسیاری از نقاط دنیا از جمله نواحی گرمسیری ایران محسوب میشود. بطوریکه پدیده عقرب گزیدگی در روستایی ها و حاشیه شهر نشین های خوزستان به عنوان چهارمین عامل مرگ و میر کودکان شناخته شده است. بروز و شدت اثار بالینی عقرب های محیط خشک و صحرایی و یا گرم به علت بالا بودن غلظت زهر خطرناک تر از نمونه های مشابه در نواحی سرد و مرطوب است. به همین دلیل موارد عقرب گزیدگی در ایران که از نظر پزشکی بیشتر مورد توجه قرار می گیرد مربوط به نواحی جنوب غربی و نواحی خشک و کویری کشور است.

آثار بالینی ناشی از عقرب گزیدگی :

بسیاری از گونه های عقرب کم خطر هستند و نیش آنها حتی ممکن است باعث بروز درد شدید یا حساسیت و سوزش گردد که معمولا بدون هیچ عوارضی تدریجا از بین میرود. در مورد هر عقرب های سمی و خطرناک علائم زیر دیده میشود. تنفسهای سریع، عرق کردن زیاد، افزایش ترشحات بزاق، تهوع، استفراق و تشنج است. در حالیکه تلفات معمولا به علت صدمه قلبی یا فلج دستگاه تنفس پیش میآید.

تشخیص عقرب گزیدگی :

توصیف دقیق بیمار یا همراهان وی که عامل گزش را مشاهده کرده اند ، بسیار مفید خواهد بود. متاسفانه روش ساده و دقیقی که پزشکان و مردم بتوانند توسط آن گزش عقرب های خطرناک تشخیص دهند وجود ندارد. در این موارد صرفا یافته های بالینی دارای ارزش قابل توجه خواهند بود.

کمک های اولیه در عقرب گزیدگی:

کمک های اولیه اختصاصی وجود ندارد.

در این موارد شکافتن و مکیدن محل گزش توصیه نمی شود زیرا ممکن است ضایعات موضعی را تشدید کند. بهترین کار این است که بیمار آرام بماند تا جذب زهر به بدنش کاهش یابد. بستن محکم عضو آسیب دیده در بالای محل نیش و گذاشتن کیسه یخ در محل نیش می تواند بروز عواقب مسمومیت را تا زمان مراجعه به مرکز درمانی به تاخیر اندازد.

درمان:

در مواردی که آثار بالینی جدی و خطرناک مشاهده نمیگردد با تجویز آرام بخش و تسکین درد، عوارض مسمومیت قابل درمان و کنترل می باشد. در مواردی که عقرب از نوع خطرناک می باشد تجویز سرم ضد زهر شش گونه عقرب خطرناک ایران بسیار موثر می باشد.

پیشگیری و توصیه های احتیاطی :

- از انباشتن سنگ -چوب علوفه و سایر اشیا در اطراف محیط مسکونی به مدت طولانی خود داری شود .
- سوراخ و حفرات اطراف ساختمان مسدود گردد .
- بهتر است ساختمان از محیط اطراف مرتفع تر گردد.
- از فر و بردن دست زیر سنگها -حفرات و سوراخ های فاقد دید کافی خود داری شود .
- برای خوابیدن در محیط باز از تخت مناسب استفاده شود
- قبل از پوشیدن لباس و یا کفش از عدم حضور جانور اطمینان حاصل شود .
- از پا برهنه راه رفتن در محیط باز به خصوص در شب خود داری شود
- در صورت سفر به مناطق خطر حتما کیف کمکهای اولیه همراه باشد .